

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000-plan 2022-2027

**Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og
Bollinge Bakke**

Natura 2000-område nr. 154

Habitatområde H135 og H244

Fuglebeskyttelsesområde F94 og F99

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Dato: Juni 2023

Forsidefoto: Rævebjerg med Nekselø i baggrunden

ISBN: 978-87-7564-599-2

Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Biodiversiteten i Danmarks største og mest værdifulde naturområder

Danmark rummer storslået natur.

Fra Skagens Gren og Skagerrak over Møns Klints hvide kridt til Paradisbakkerne på Bornholm. De tre ikoniske steder er nogle af de i alt 257 Natura 2000-områder. Det er steder på land og til havs, hvor der findes en helt særlig natur og biodiversitet.

Der er mange eksempler på sjældne arter og naturtyper, som er vigtige at beskytte. Der findes truede ynglefugle og sjældne planter i Danmark. Dem skal vi gøre en særlig indsats for at bevare.

De 257 områder er fordelt i hele Danmark og ejes og forvaltes af private lodsejere, fonde, kommuner og staten.

Hvert område har en plan.

Planerne for perioden 2022-27 har to nye elementer. I de store områder kommer nye målsætninger, der giver mulighed for vildere natur. Der peges også på steder, hvor udtag af kulstofholdige lavbundsarealer udover at hjælpe klimaet kan bidrage til bedre natur f.eks. med levesteder for arter eller som buffer mellem sårbar natur og intensivt drevne landbrugsarealer.

Arbejdet med at sikre den eksisterende natur gennem naturpleje fortsætter, og der er en særlig indsats med at beskytte hjemhørende arter mod de invasive, ligesom der etableres forstyrrelsesfrie områder for fugle, havnatur og havpattedyr.

Danmark skal have mere og bedre natur, og det bidrager Natura 2000-planerne til sammen med de mange andre indsatser, som regeringen er i gang med.

Det er f.eks. Havplanens aftale om strengt beskyttede havområder, og den store Havnaturfond, der kan bidrage til øget viden og initiativer til genopretning. Etablering af naturnationalparker og urørt skov, og de netop offentliggjorte vandområdeplaner og forbedringen af vandmiljøet er også helt centrale for at sikre og forbedre naturen i områderne.

Natura 2000-områder rummer nogle af Europas og Danmarks største og mest værdifulde naturområder og repræsenterer en stor del af biodiversiteten. De danske Natura 2000-områder bidrager til det fælles EU-mål om 30 pct. beskyttet natur på land og til havs.

Miljøminister Magnus Heunicke

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Synergi med anden lovgivning	7
1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne	7
1.3 Naturlilstand og gunstig bevaringsstatus.....	8
2. Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesebjerget og Bollinge Bakke.....	10
2.1 Områdebeskrivelse	11
2.2 Områdets udpegningsgrundlag	13
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder.....	14
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand	15
2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst.....	18
2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur.....	20
2.3.4 Forekomst af marine naturtyper	20
2.3.5 Tilstand af levesteder for arter.....	21
2.3.6 Tilstand af levesteder for ynglefugle.....	22
3. Målsætninger	24
3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området.....	25
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter.....	25
3.3 Modstridende naturinteresser.....	27
4. Indsatsprogram.....	29
4.1 Generelle retningslinjer	30
4.2 Områdespecifikke retningslinjer	31
4.3 Relation til vandområdeplaner.....	31
5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger.....	32

1. Natura 2000-planlægning

Danmark er ifølge [habitatdirektivet](#) forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktivet omfatter. Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af [fuglebeskyttelsesdirektivet](#), at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet.

Danmark har valgt at gøre dette bl.a. ved en systematisk og tilbagevendende planlægning i de enkelte Natura 2000-områder. Ud fra direktivforpligtelserne og den nationale naturovervågning fastlægges indsatsen i de enkelte områder for 6-årige planperioder (dog 12-årige for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer). Med en sådan målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og den biologiske mangfoldighed og dermed også til gennemførelsen af EU's biodiversitetsstrategi 2030 samt FN's Verdensmål.

Der er i alt udpeget 257 Natura 2000-områder i Danmark. Et Natura 2000-område kan indeholde ét eller flere fuglebeskyttelsesområder og/eller habitatområder. Der er udpeget 269 habitatområder og 124 fuglebeskyttelsesområder i Danmark. Fuglebeskyttelses- og habitatområder kan være sammenfaldende eller ligge i umiddelbar tilknytning til hinanden.

Der er i 2021 gennemført en høring med henblik på at nyudpege eller udvide seks marine fuglebeskyttelsesområder. Det drejer sig om områderne Flensborg Fjord og Nybøl Nor, Sejerø Bugt og Nekselø, Skagerrak, Nordvestlige Kattegat, Smålandsfarvandet og Rønne Banke. De nye/udvidede fuglebeskyttelsesområder inklusiv eventuelle konsekvensrettelser af eksisterende Natura 2000-områder vil indgå i fjerde planperiode (2028-2033).

Natura 2000-planlægningen sker efter reglerne i miljømålsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser. En Natura 2000-plan bygger oven på en basisanalyse, der indeholder de faktuelle oplysninger og data om området. En Natura 2000-plan består af mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af naturtyper, fugle og arter på områdets udpegningsgrundlag. Derudover angiver de hhv. det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig og krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendig for at sikre den nationale prioritering.

Mål og indsatser relaterer til de naturtyper, arter og fugle, som det pågældende Natura 2000-område er udpeget for at beskytte. Både de overordnede og konkrete målsætninger er langsigtede mål, der gælder for flere planperioder, mens indsatsprogrammet er kortsigtet og revideres i hver planperiode. De langsigtede målsætninger er opdateret i denne plangeneration, bl.a. på baggrund af justeringen af Natura 2000-områderne geografiske afgrænsning (gennemført i 2017-19) samt opdatering af Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag (jf. nedenstående). De konkrete målsætninger er ligeledes opdateret for at give mulighed for en mere dynamisk forvaltning. Således bygger de konkrete målsætninger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte område, men det bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper i området gennem en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Tilblivelse af Natura 2000-planen

Processen for tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Denne plan er tredje generation af Natura 2000-planer (2022-27), der også dækker de fredskovspligtige arealer. For de fredskovspligtige arealer dækket af skovloven afløser den Natura 2000-planen 2010-15, som for de fredskovspligtige arealer har været gældende frem til 2021. For alle andre arealer, arter og fugle dækket af miljøbeskyttelsesloven afløser den Natura 2000-planen 2016-21.

På baggrund af overvågningsdata har Miljøstyrelsen i 2019 gennemført en høring i forhold til justering af udpegningsgrundlaget for de enkelte Natura 2000-områder. Høringsnotatet fremlægges samtidig med igangsættelsen af høringen af Natura 2000-planerne 2022-27. Natura 2000-planerne er udarbejdet på baggrund af et bruttoudpegningsgrundlag, der omfatter udpegningsgrundlaget fra planerne for 2016-21 plus nye arter og naturtyper, der er registreret i områderne, og som falder inden for de opstillede kriterier for opdatering af udpegningsgrundlaget.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er udarbejdet en miljørapport for hver enkelt natura 2000-plan efter reglerne i lovbekendtgørelse 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Samtidig med høringen af Natura 2000-planerne sendes miljørapporterne også i høring.

1.1 Synergi med anden lovgivning

Natura 2000-planen har fokus på arealbaserede indsatser. Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen. Derudover målsættes miljøtilstanden i havets økosystemer via Havstrategiplanen (II).

Vandområdeplanerne, som udarbejdes med baggrund i EU's vandrammedirektiv, er hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Vandområdeplanernes formål er at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk og kemisk tilstand (fx reduktion af kvælstofbelastning og fjernelse af spærringer), hvilket samtidig tilvejebringer grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak, kan være en udfordring for mange naturligt næringsfattige naturtyper. Emission fra landbrug reguleres via husdyrgodkendelsesloven, som fastlægger den maksimale tilladte ammoniakdeposition fra lokale husdyrbrug til sårbare naturtyper for at mindske væsentlige miljøpåvirkninger.

Gennemførelse af EU's havstrategidirektiv skal sørge for, at der opnås eller opretholdes god miljøtilstand i havets økosystemer, samtidig med at der kan ske en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Indsatserne i indsatsprogrammet til Havstrategi II vil også bidrage til opfyldelse af målsætningerne i de marine Natura 2000-områder.

1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen til grund. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder, hvor staten er myndighed f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, kan der følges op med nationale strategier.

Det er kommunerne, der er ansvarlig myndighed for de privatejede Natura 2000-arealer, dog er Miljøstyrelsen ansvarlig myndighed for de privatejede skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Ansvarlige myndigheder skal udarbejde bindende handleplaner for gennemførelse af Natura 2000-planen 2022-27 med fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning. Når indsatserne iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal indsatserne have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelt konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved væsentligheds- og konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om væsentligheds- og konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlaget for handleplanen samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsatsen i området.

1.3 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundes udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag. Der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Danmark er ligeledes forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet. Ligesom for habitatnaturtyper og -arter laves en vurdering for fuglene med fokus på bl.a. bestandsudvikling.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper samt nogle arter og fugle udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af bl.a. artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre, som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser, angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens/fuglens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift og evt. sikring mod forstyrrelse svarer til gunstig bevaringsstatus eller tilsvarende for fuglenes vedkommende. For naturtyper eller arters/fugles levesteder i tilstandsklasse III-V skal der typisk gennemføres en indledende forvaltningsindsats eller regulering, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet eller levestedet på sigt.

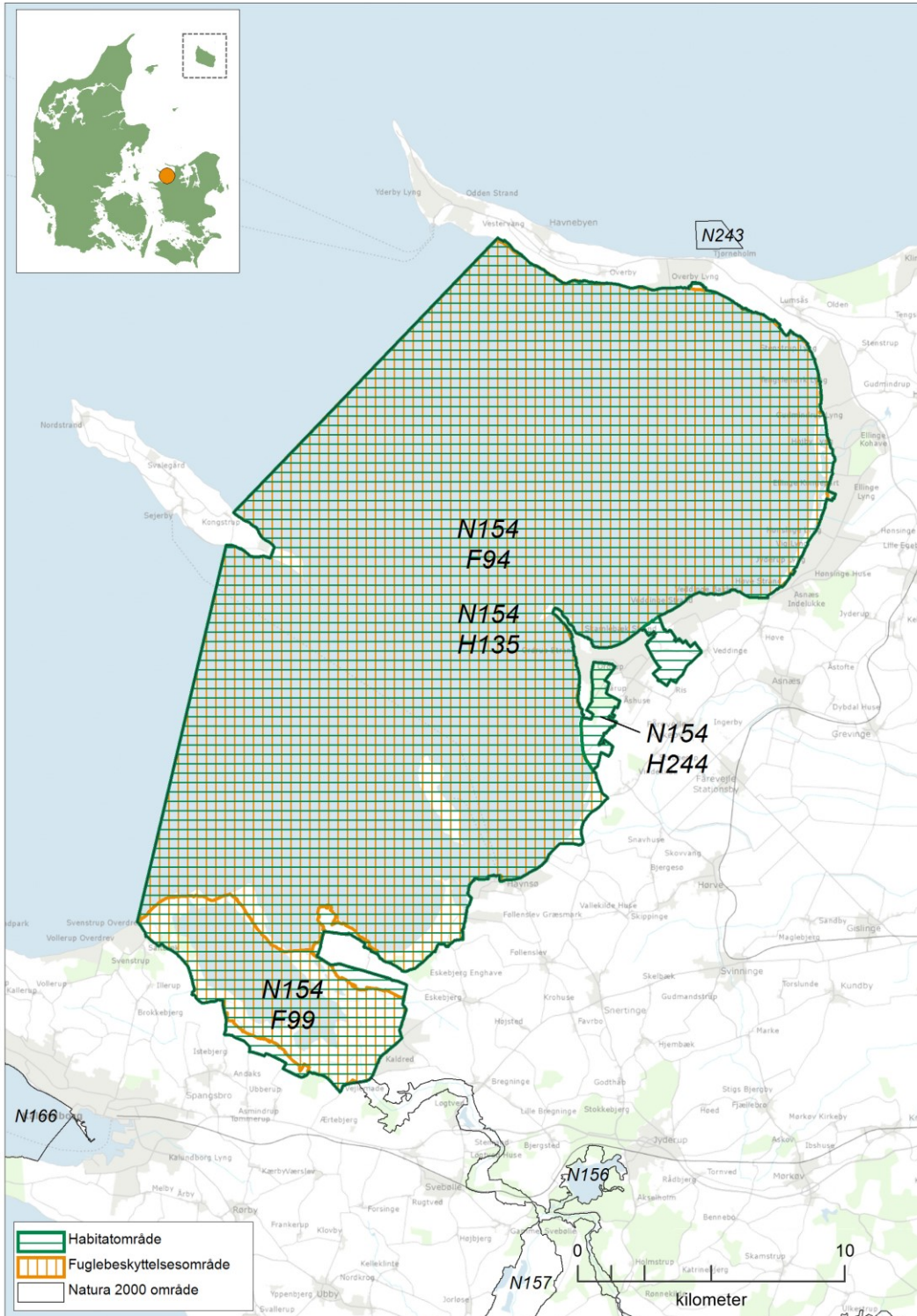
For de fugle, arter og naturtyper, hvor der ikke findes et tilstandsvurderingssystem, skal der i basisanalysen vurderes om given naturtype eller art/fugls levested er stabile, i fremgang eller i tilbagegang eller ukendt, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr.653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder.

Tilstandsklasser for naturtyper.

Udvalgte forvaltningsbare parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses hvilke tiltag, der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arterne/fuglenes levesteder.

2. Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesebjerg og Bollinge Bakke

Kortet viser Natura 2000-områdets afgrænsning. Området består af habitatområderne H135 og H244 (vandret grøn skravering) samt fuglebeskyttelsesområderne F94 og F99 (lodret orange skravering).

2.1 Områdebeskrivelse

Natura 2000-området Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Disebjerg og Bollinge Bakke har et samlet areal på 44.750 ha hvoraf 39.054 ha er havareal i Sejerø Bugt og 1647 ha er vandflade i braksvandsøen Saltbæk Vig. Områdets samlede kystlinje er på ca. 63 km. Området er udpeget som habitatområderne nr. 135 Sejerø Bugt og Saltbæk Vig og nr. 244 Bjergene, Disebjerg og Bollinge Bakke, samt fuglebeskyttelsesområderne nr. 94 Sejerø Bugt og Nekselø og nr. 99 Saltbæk Vig. Cirka 230 ha ejes af Staten. Området er afgrænset som vist på kortet. Natura 2000-området ligger i Kalundborg og Odsherred kommuner og indenfor vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets Marin-baltiske region.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte store og veludviklede rigkær omkring Saltbæk Vig, kystlagunerne ved Sanddobberne, Saltbæk og Korevlen, Sandbanker, Bugter og vige og Stenrev i Sejerø Bugt, det unikke klitlandskab med bl.a. enebærklit på Eskebjerg Vesterlyng, klinter og overdrev på bl.a. Nekselø og Ordrup Næs, stenede strandvolde på Krageøen og langs Sejerø Bugt samt betydelige indlandsoverdrev i Bjergene og Veddinge Bakker.

Beskyttelsen af naturtyper og landskabsstrukturer skal sikre bestande af dels enkelt månerude, som har sine måske eneste voksesteder i landet i dette område og dels mygblomst, som har bemærkelsesværdige forekomster i rigkær omkring Saltbæk Vig.

Endvidere er området særligt udpeget for at beskytte Sejerø Bugts betydelige forekomster af rastende gråstrubet lappedykker og af havdykænderne sortand, fløjlsand, ederfugl og bjergand. Bemærkelsesværdigt for området er desuden en stor forekomst af rastende klyder i Alleshavebugten foruden betydelige forekomster af rastende grågæs og sædgæs i og ved Saltbæk Vig. Området er ligeledes specielt udpeget for at beskytte en række ynglefugle herunder bl.a. dværgerterne, havterne og klyde foruden havørn, rørdrum og rødrygget tornskade.

Den lille bregne Enkelt Månerude, her fotograferet ved Saltbæk Vig, er en del af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Fotograf: Peter Leth.

Endvidere er området særligt udpeget for at beskytte Sejerø Bugts betydelige forekomster af rastende gråstrubet lappedykker og af havdykænderne sortand, fløjlsand, ederfugl og bjergand. Bemærkelsesværdigt for området er desuden en stor forekomst af rastende klyder i Alleshavebugten foruden betydelige forekomster af rastende grågæs og sædgæs i og ved Saltbæk

Vig. Området er ligeledes specielt udpeget for at beskytte en række ynglefugle herunder bl.a. dværgterne, havterne og klyde foruden havørn, rørdrum og rødrygget tornskade.

Området er endvidere udpeget for at sikre levedygtige bestande af arterne sump-, skæv og kildevældsvindelsnegl samt mygblomst, som alle findes i rigkær omkring Saltbæk Vig. Beskyttelsen gælder ligeledes den sjældne klokkefrø, som findes på Nekselø. Alle disse arter er opført på habitatdirektivets bilag II.

Landarealerne domineres især af kystmorfologiske strukturer som laguner, klitter samt overdrev udviklet på kystskrænter og randmoræner. Saltbæk Vig er en naturlig lagune, som med dæmninger er afskåret fra Sejerø Bugt. Lagunedannelse pågår ligeledes i bunden af Nekselø Bugt (Sanddobberne) og Sejerø Bugt (Korevlen mv.). Natura 2000-området er omfattet af mange og store fredninger. Saltbæk Vig er fredet med det formål at beskytte fuglelivet og områdets botaniske værdier. Hele Eskebjerg Vesterlyng er fredet med henblik på at bevare områdets særprægede natur. Hele Nekselø er fredet foruden det meste af Ordrup Næs inklusive Plateauet og Næbbet samt betydelige arealer i Veddinge Bakker og i Bjergene. Der til kommer fredninger, som omfatter det meste af Sanddobberne og ikke mindst hele lagunesystemet omkring Korevlen i bunden af Sejerø Bugt. Endelig bør nævnes de to hedeområder Ellinge Lyng og Overby Lyng, som begge er fredede. Alleshavebugten blev i 1993 udlagt til vildtreservat med jagtforbud med henblik på at sikre området som rasteplass for vandfugle. Området Stold nord for Eskebjerg Vesterlyng er militært skydeterræn. Området forvaltes i henhold til retningslinjerne i Forsvarsministeriets "Stold Skydeterræn, Drifts- og plejeplan 2015-2029".

2.2 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 135		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Klithede* (2140)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Tør hede (4030)	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Hængesæk (7140)
	Tørvelavning (7150)	Rigkær (7230)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Enkelt månerude (1419)	Mygblomst (1903)
	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Skæv vindelsnegl (1014)
	Sumpvindelsnegl (1016)	Stavsild (1103)
	Klokkefrø (1188)	Stor vandsalamander (1166)
	Odder (1355)	

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 244		
Naturtyper:	Strandvold med flerårige planter (1220)	Græs-indlandsklit (2330)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkege-krat (9190)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Stor vandsalamander (1166)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Rigkær (7230) er ikke tilstede i habitatområde H244. Gennemgangen af den nævnte naturtype vedrører derfor alene forekomster i H135.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 94		
Fugle:	Gråstrubet lappedykker (T)	Bjergand (T)
	Edderflugt (T)	Sortand (T)
	Fløjlsand (T)	Rørhøg (Y)
	Engsnarre (Y)	Klyde (TY)
	Dværgterne (Y)	Splitterne (Y)
	Havterne (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 99		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Sædgås (T)
	Krikand (T)	Havørn (Y)
	Rørhøg (Y)	Klyde (TY)
	Dværgterne (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

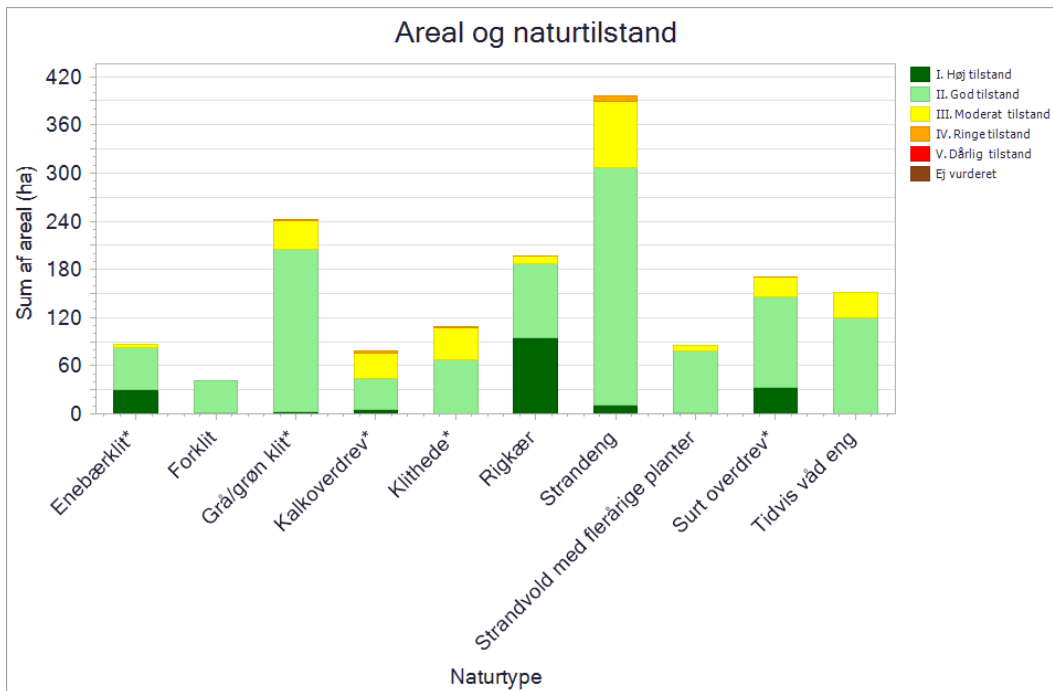
Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Engsnarre er ikke tilstede i fuglebeskyttelsesområde F94. For trækfuglene er følgende fugle ikke tilstede i national eller international væsentlig forekomst: sangsvane, krikand og klyde i fuglebeskyttelsesområde F99. De nævnte fugle gennemgås derfor ikke yderligere.

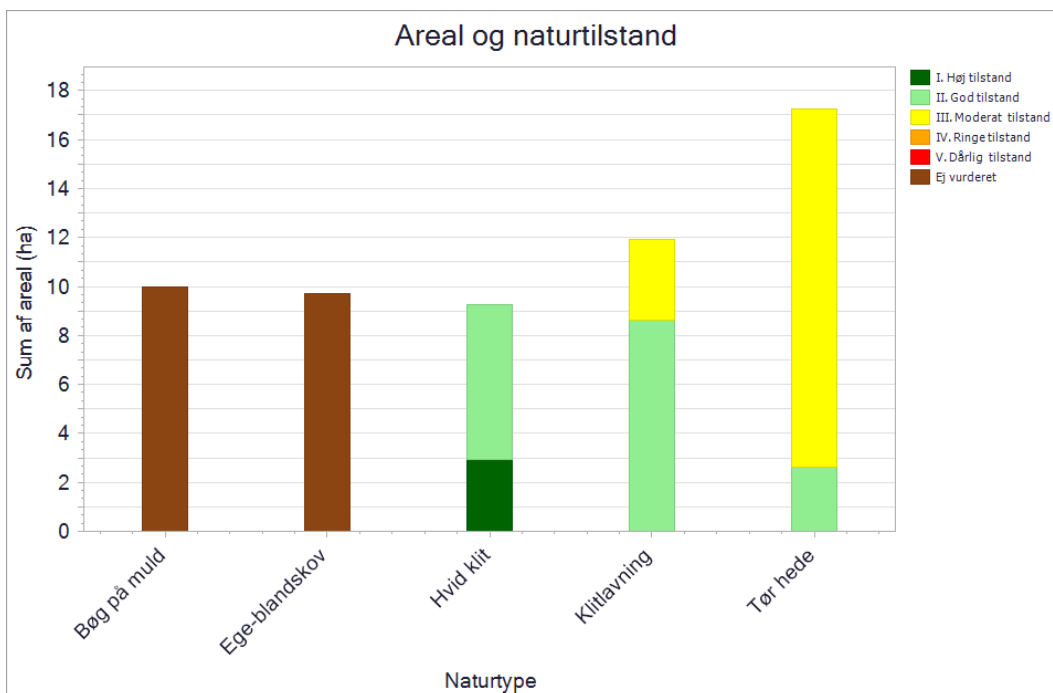
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder

For Natura 2000-områder med habitatnatur eller levestedskortlagte arter og fugle på udpegningsgrundlaget, er arealet af habitatnatur samt antallet af småsøer og levesteder, kortlagt i tredje kortlægningsperiode, vist nedenfor. For de naturtyper og levesteder for arter og fugle, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem, er den beregnede tilstand ligeledes angivet. For arter og fugle uden tilstandsvurderingssystem henvises til basisanalysen og [MiljøGIS](#). Se desuden basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

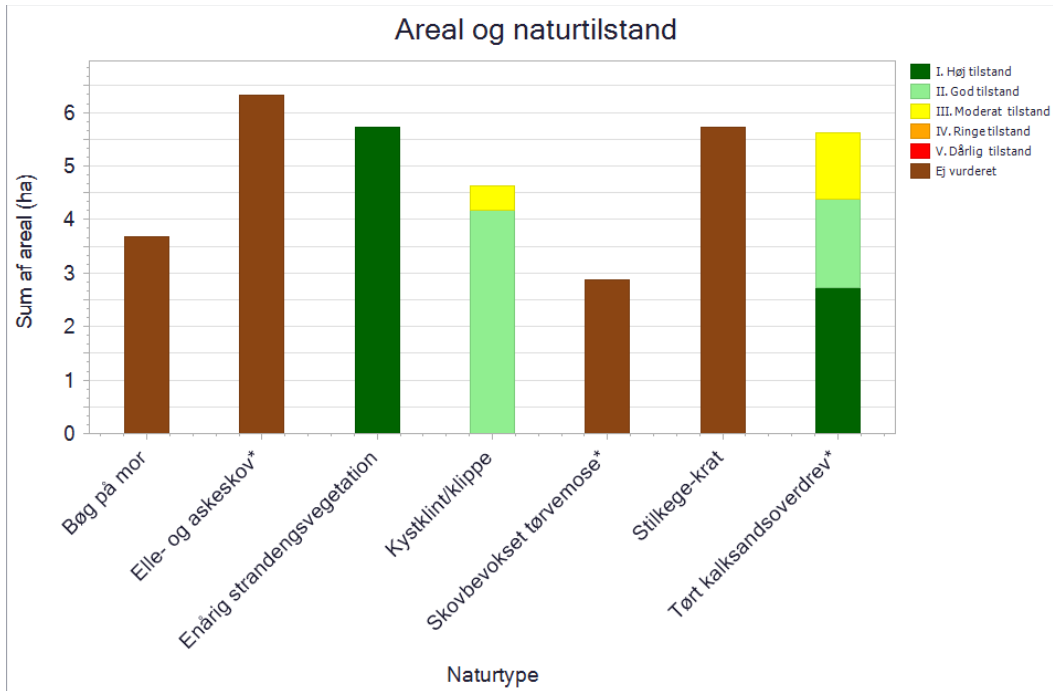
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

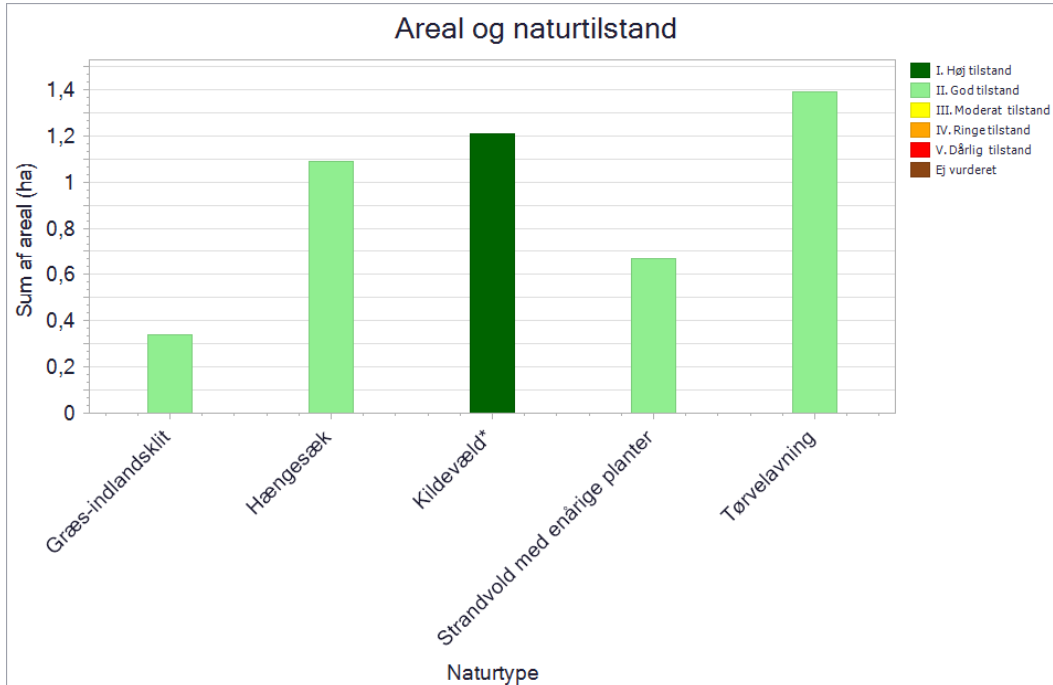
De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

Strandvold og kystklint (1210, 1220 og 1230). Der er kortlagt ca. 0,6 ha *strandvold med enårige planter* (1210), ca. 85 ha *strandvold med flerårige planter* (1220) og ca. 4,6 ha *kystklint* (1230). Arealet med *strandvold med enårige planter* (1210), *strandvold med flerårige planter* (1220) og *kystklint* (1230) er helt overvejende i god tilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at forekomster er fri for invasive arter og kystsikring.

Strandeng (1310 og 1330). Der er kortlagt ca. 5,5 ha *enårig strandengsvegetation* (1310) og ca. 390 ha *strandeng* (1330). Områdets *strandenge* (1330) er overvejende i god tilstand. Den gode tilstand har forskellige årsager på de mange forekomstarealer, men skyldes ofte udbredt forekomst af moderat lav og artsrig vegetation samt fravær af kystsikring. Der ses ingen generelle trusler, men enkelte forekomster trues af manglende drift. *Enårig strandengsvegetation* (1310) er ved seneste kortlægning registreret i høj tilstand. Den høje tilstand skyldes primært, at områderne er græssede og har en moderat lav vegetation med høj artsrigdom af plantearter.

Kystklit (2110, 2120, 2130, 2140, 2190 og 2250). Der er kortlagt ca. 40 ha forklit, ca. 9 ha hvid klit, ca. 240 ha grå/grøn klit, ca. 110 ha klithede, ca. 12 ha klitlavning og ca. 85 ha enebærklit. Arealet af *forklit* (2110) er generelt i god tilstand. Den gode tilstand skyldes især, at forekomsterne har en del bar sand, og er fri for invasive arter og kystsikring. Arealet af kortlagt hvid klit (2120) er overvejende i god med en anseelig andel i høj tilstand. Den høje naturtilstand skyldes primært, at forekomsten har betydelige arealer med vegetationsfrit sand, er uden invasive arter og uden påvirkning fra kystsikring. Arealet af *grå/grøn klit* (2130) er overvejende i god tilstand. Tilsvarende gælder *klithede* (2140). *Enebærklit* (2250) er også overvejende i god tilstand og med ca. 1/3 i høj tilstand. Den gode eller høje naturtilstand for grå/grøn klit, klithede og enebærklit skyldes bl.a. fravær af invasive arter, at områderne er afgræssede og at de rummer stor aldersvariation i dværgbuske eller ene. Forekomsterne med *klitlavning* (2190) er primært i god tilstand med ca. 1/3 i moderat tilstand. God tilstand for denne naturtype skyldes især fravær af invasive arter, en betydelig artsrigdom og naturlig hydrologi, mens moderat tilstand typisk afspejler ringere score på de samme parametre.

Indlandsklit. En lille forekomst på ca. 0,34 ha af *græsindlandsklit* (2330) er fundet i Bjergene og kortlagt til god tilstand. Den gode naturtilstand skyldes primært, at forekomsten præges af lav vegetation uden vedplanter og at den har forekomst af vegetationsløse partier.

Tør hede (4030). Der er kortlagt 17 ha *tør hede* (4030). De kortlagte arealer er helt overvejende i moderat tilstand, hvilket primært skyldes, at græs/urtevegetationen generelt er lidt for høj, at der er en vis forekomst af vedplanter, og at artsantallet er relativt lavt.

Overdrev (6120, 6210 og 6230). Der er kortlagt ca. 5,5 ha *tørt kalksandoverdrev* (6120), ca. 80 ha *kalkoverdrev* (6210) og ca. 3,8 ha *surt overdrev* (6230). Den ualmindelige naturtype, *tørt kalksandoverdrev* (6120) er kortlagt i omtrent lige dele høj, god og moderat tilstand. Høj naturtilstand skyldes især et højere artsindeks, hvilket lidt forsimplet kan oversættes med, at der er registreret en større artsrigdom på arealerne. Den generelt gode eller høje tilstand skyldes således især høj artsrigdom foruden forekomst af vegetationsløse områder og fravær af invasive arter og vedplanter. Naturtilstanden af områdets *kalkoverdrev* (6210) fordeler sig omtrent ligeligt mellem henholdsvis god/høj og moderat naturtilstand. Arealet af *surt overdrev* (6230) er helt overvejende i god eller høj tilstand. Den gode eller høje naturtilstand på *kalkoverdrev* (6210) og *sure overdrev* (6230) skyldes især, at forekomster har en urterig vegetation med mange rosetplanter, at de er afgræssede, at de er uden stor dækning af vedplanter og, at de er fri for invasive arter.

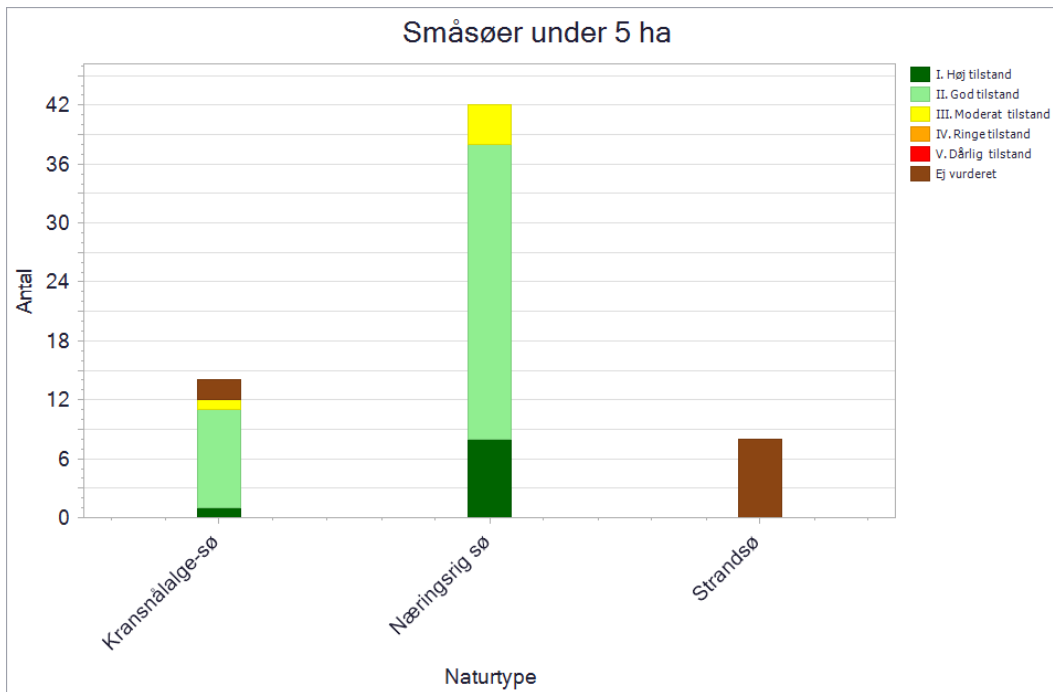
Eng og mose (6410, 7140, 7150, 7230). Der er kortlagt ca. 150 ha tidvis våd eng, ca. 1,2 ha hængesæk, ca. 1,4 ha tørvelavning og ca. 1,2 ha kildevæld. Cirka 80 % af arealet med *tidvis våd eng* (6410) er kortlagt i god tilstand. Den gode naturtilstand skyldes primært, at forekomster er uden afvanding, uden invasive arter og, at de er drevet med græsning eller høslæt. De resterende 20 % er i moderat naturtilstand, hvilket typisk skyldes, at forekomster har en vis afvanding og at

artsrigdommen er relativt lav. Den sjældne naturtype *tørvelavning* (7150) er i god naturtilstand, hvilket bl.a. skyldes fravær af invasive arter og at arealet er græsset og uden gødningstilførsel fra landbrug. Stort set hele forekomsten af *rigkær* (7230) er kortlagt i god eller høj naturtilstand. Fordelingen er omtrent ligelig mellem de to tilstandsklasser. God eller høj tilstand skyldes oftest mange forskellige forhold så som tilstedeværelse af drift, relativt lav vegetation, fravær af invasive arter og ringe næringspåvirkning fra landbrug og naturlig hydrologi. Tilsammen sikrer disse forhold en gunstig fysiognomi i vegetationen udtrykt ved, en for naturtypen optimal arealfordeling af hver klasse af vegetationshøjde (lav, middelhøj, høj).

Skovnaturtyper (9110, 9130, 9160, 9190, 91E0, 91D0). Der er kortlagt 10 ha *bøg på muld* (9130), ca. 10 ha *ege-blandskov* (9160), ca. 6 ha *elle- og askeskov* (91E0), 5,5 ha *stilkege-krat* (9190), 3,5 ha *bøg på mor* (9130) og 3 ha *skovbevokset tørvemose* (91D0). Andelen af store træer er generelt lille, idet der ikke i nogen skovtype er registreret mere end 1-5 store træer pr. ha. Endvidere er denne tæthed af store træer typisk kun fundet i en mindre del af en skovtypens forekomst. Størst forekomst af store træer ses i skovtypen *bøg på mor* (9110), hvor knap halvdelen af forekomsten har 1-5 store træer pr. ha. Mængden af dødt ved er ligeledes generelt lav. Særligt forekomsterne af *ege-blandskov* (9160), *bøg på mor* (9110) og *skovbevokset tørvemose* (91D0) har en ringe mængde af dødt ved på det meste af forekomsterne. Mest dødt ved ses i områdets *elle-askeskove* (91E0), hvor ca. halvdelen af forekomsten har mere end 10 større stykker dødt ved (stående eller liggende) pr. ha.

2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst

Antal og tilstand af områdets kortlagte søtyper kransnålalgesø, næringsrig sø og strandsø.

I natura 2000-området er der kortlagt 55 små søer fordelt på søtyperne kransnålalge-sø (12 stk.), næringsrig sø (42 stk.) og søbred med småurter (1 stk.).

Søer af typen næringsrig sø (3150) er tilstandsvurderet med fire i moderat naturtilstand, 30 i god naturtilstand og otte i høj naturtilstand. Søer af typen Kransnålalge-søer (3140) er tilstandsvurderet med 1 i moderat naturtilstand, 10 i god naturtilstand og 1 i høj naturtilstand. Søtypen søbred med småurter (3130) er tilstandsvurderet i god naturtilstand.

Små søer med god eller høj tilstand er generelt præget af, at de ligger lysåbent eventuelt med afgræssede bredder. Endvidere er næringsstofpåvirkning typisk lille eller fraværende. Disse forhold har stor betydning for mange af de elementer, som afgør en søs naturtilstand.

Vigtige elementer for at opnå god eller høj tilstand for søtypen søbred med småurter er høj dækningsgrad af rosetplanter, fravær af jordbrugspåvirkning langs søbredden og fravær af næringsstofpåvirkning. Vigtige elementer for at opnå god eller høj naturtilstand for kransnålalge-sø er bl.a. relativt stor dækning af kransnålalger, fravær af jordbrugspåvirkning langs søbredden og fravær af næringsstofpåvirkning. Vigtige elementer for at opnå god eller høj naturtilstand for næringsrig sø er bl.a. fravær af trådalger, fravær af jordbrugspåvirkning langs søbredden, fravær af næringsstofpåvirkning, høj dækning af submers vegetation i øvrigt og lille dækning af rørsump.

Moderat (og ringe) tilstand i små søer skyldes tilsvarende generelt udbredt næringsstofpåvirkning, som afsløres ved grumset vand, iltfattigt, sort bundslam og/eller udbredt forekomst af trådalger. Den kan også skyldes tilgroning på bredden omkring søerne, hvilket giver en negativ skyggepåvirkning af søernes undervandsvegetation.

I dette område er der 5 søer over 5 ha. En af søerne, Grevens Sø, er bestemt til søtypen næringsrig sø (3150). De øvrige fire søer henregnes til den marine naturtype "lagune" (1150).

2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur

Naturtype	Naturtype nr.	Længde (km)
Vandløb med vandplanter	3260	4,2

Tabellen viser længden af kortlagt vandløbsnaturtype i området.

I dette område findes der 14,2 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for Sjælland. Heraf er der kortlagt 4,2 km af habitatnaturtypen "Vandløb med vandplanter" (3260) indenfor habitatområdet.

De kortlagte strækninger tæller nedre del af Bregninge Å kort før Saltbæk Vig, Langholm Rende på Eskebjerg Vesterlyng og Saltbækgrøften. Alle vandløbene er præget af blød bund og langsomt strømmende vand.

2.3.4 Forekomst af marine naturtyper

Naturtype	Naturtype nr.	Kortlægningsår	Kortlagt areal
Sandbanke	1110	2012	3.045 ha
Kystlaguner og strandsøer	1150	2004	1.718 ha
Bugter og vige	1160	2004	31.995 ha
Biogene rev	1170	2012	16 ha
Stenrev	1170	2012	3.904 ha

Tabellen viser arealet af områdets kortlagte marine naturtyper og kortlægningsåret.

Bugter og vige (1160). Hovedparten af Natura 2000-områdets marine del er kortlagt som denne naturtype. I alt udgør den næsten 32.000 ha.

Rev (1170) i form af stenrev er registreret på ca. 3900 ha i området. Revene ligger langs kysterne særligt langs sydsiden af Sjællands Odde, omkring Ordrup Næs og syd herfor til og med Sanddobberne samt nord for Eskebjerg Vesterlyng og Saltbæk Vig. Store forekomster findes endvidere i trekantområdet mellem Sejerø sydspids, Ordrup Næs og Nekselø. Revene findes på vanddybder mellem 4-10,5 m. Stenrevene består af 25-50 % større sten, som er 90-100 % dækket af makroalger. I forbindelse med kortlægningen er fundet rødalger som pudderkvastalge med en underskov bestående af bl.a. flerårige rødalger som gaffeltang og kile-rødblåd samt brunalgerne savtang, strengetang og fingertang. Stimer af havkarusser og kutlinger svømmer omkring på revene.

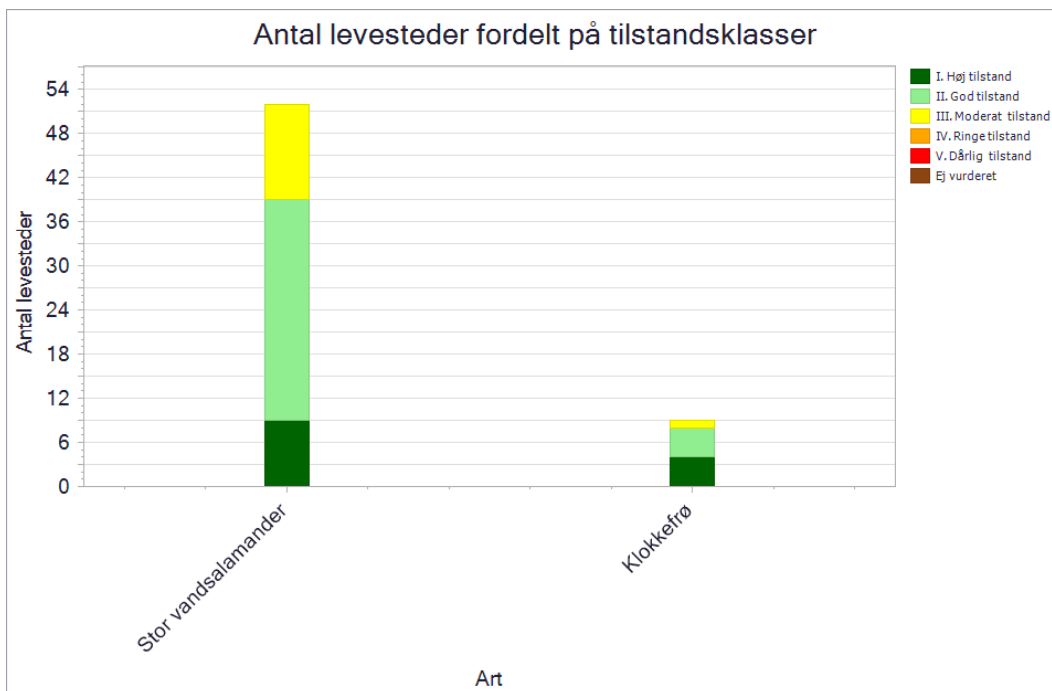
Rev (1170) i form af biogene rev er registreret på 16 ha havbund i området. De biogene rev ligger forholdsvist dybt dvs. på cirka 10,5 m. Disse findes i et smalt retlinet, flere kilometer langt bånd langs vestsiden af Nekselø. En mindre forekomst findes på samme linje vest for Stold. De biogene rev består af blåmuslinger, som dækker ca. 25 % af bunden og ligger i bånd formentlig langs de svage bølgeribber på den underliggende rene sandbund. Foruden blåmuslinger ses på de biogene rev søstjerner og kutlinger. NOVANA-undersøgelser har vist, at der i dag generelt er meget sparsomt med blåmuslinger, i hele området.

Sandbanker (1110). Den østlige kystnære del af Sejerø Bugt er domineret af sand ofte aflejret i sandbanker på en dynamisk påvirket bund. Flere steder er der udbredte områder, hvor der vokser ålegræs på sandbunden. I alt er der i området registreret 3045 ha af naturtypen *Sandbanke*.

Kystlaguner og strandsøer (1150). Sejerø Bugt rummer tre større laguner foruden et antal strandsøer af forskellig størrelse. De store laguner er Saltbæk Vig, vandområdet ved Korevlen samt Tranevejle nord for Eskebjerg Vesterlyng. Endvidere er de halvstore Et-dam, Krageø Sø og Sømosen kortlagt som saltsøer/lagune. Tilsammen udgør naturtypen *Kystlagune og strandsø* 1718 ha i området.

Vadeflader (1140). Naturtypen vadeflade er ikke kortlagt i området, men flere steder findes mudder- og sandflader der er blottet ved ebbe og som således indikerer forekomst af naturtypen. Det gælder bl.a. i Alleshave Bugt nord for Saltbæk Vig.

2.3.5 Tilstand af levesteder for arter

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

Det ses af figuren, at hovedparten af de potentielle levesteder for stor vandsalamander (39 af 52) har høj eller god tilstand, hvilket primært skyldes, at vandhullerne har en lav grad af beskygning af bredzonen. Væsentligt er også, at søerne har en vis mængde undervandsvegetation, er fri for plamager af trådalger og ikke har afløb via rør eller grøfter. Omkring 25 % af de potentielle levesteder har moderat naturtilstand fordi de scorer relativt lavt på en eller flere af de nævnte parametre. På den baggrund vurderes det, at stor vandsalamander ikke er truet i Natura 2000-området og, at området kan understøtte en stabil og levedygtig bestand af arten.

Det ses endvidere af figuren, at næsten alle søer kortlagt som potentielle levesteder for klokkefrø er i god eller høj tilstand. Dette skyldes primært, at bredzonerne ikke eller blot i beskedent omfang er skyggede og, at søernes bredder er ekstensivt græssede således, at de både har lysåbne partier og områder med tagrørsump. De lysåbne, solvarme dele af vandhullerne er vigtige for

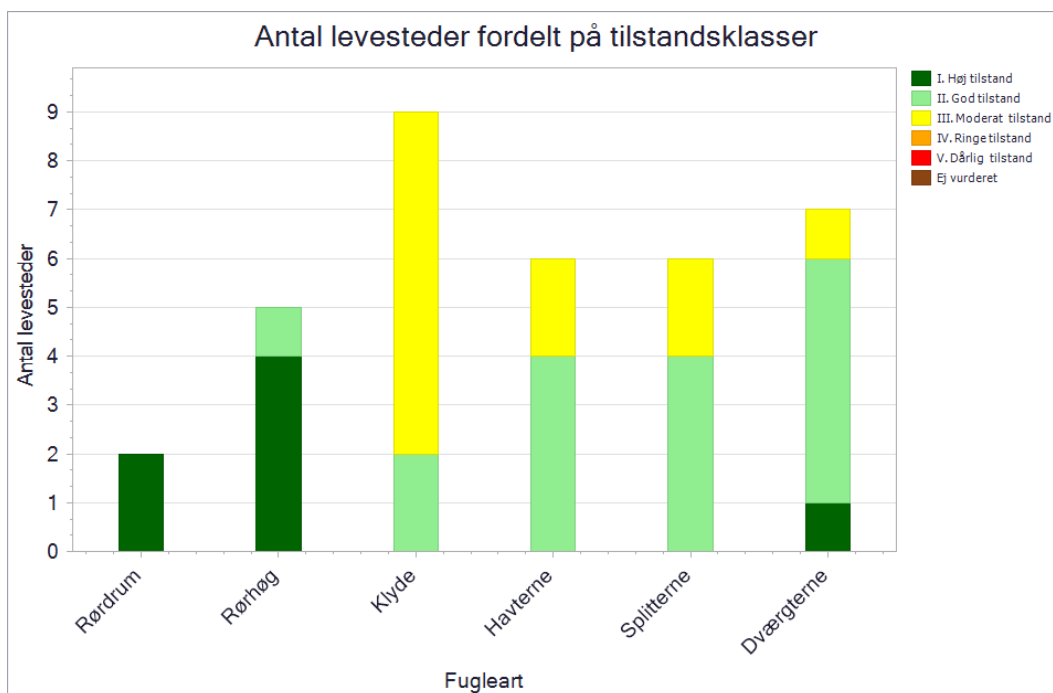
æglægningen og ynglens overlevelse, mens en vis andel tagrørsump indvirker positivt på andre forhold for klokkefrø - bl.a. dækning mod prædatorer. Yderligere forhold kan naturligvis indvirke på vandhullers tilstand som levested for klokkefrø. På den baggrund vurderes området at kunne understøtte en stabil og levedygtig bestand af arten.

De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGis](#).

2.3.6 Tilstand af levesteder for ynglefugle

Kortlægningen af ynglefuglenes levesteder er foretaget i 2017-19, og den beregnede tilstand fremgår af nedenstående diagram.

De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGIS](#).

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

Der er kortlagt to mulige levesteder for rørdrum i området. Det drejer sig dels om rørskovene omkring Grevens Sø og dels om rørskovene omkring Ti-Dam syd øst for Saltbæk Vig. Begge mulige levesteder er registreret i høj tilstand. De høje tilstande skyldes primært, at levestederne rummer relativt store arealer med våd rørsump. Det vurderes, at der ikke er væsentlige lokale trusler mod en fortsat ynglefremkomst af rørdrum i Natura 2000-området.

Der er i området kortlagt fem mulige levesteder for rørhøg; ét syd for Korevlen, et ved Sømosen på Neksøl og tre ved Saltbæk Vig, hvoraf de to nordlige ligger tæt op til hinanden omkring Stræk-Dam og Ti-Dam. I fire af områderne er naturtilstanden beregnet til høj og i et til god naturtilstand. Den helt overordnede høje eller gode tilstand skyldes primært, at der er store sammenhængende og våde rørskovsarealer, hvor der samtidig stort set ikke ses menneskelige forstyrrelse. Dette sikrer tilsammen gode yngleforhold for arten i området.

I området er der kortlagt ni mulige levesteder for klyde hvoraf syv er registreret i moderat tilstand og to i god tilstand. Den moderate tilstand skyldes i nogle tilfælde, at områderne ikke er isolerede fra

fastlandet og derfor kan være udsat for prædation fra rovdyr som f.eks. ræv. På nogle mulige levesteder kan konkurrence om plads desuden være et problem i forhold til skarv og rastende gæs. Dette gælder primært levesteder ved Saltbæk Vig. At levesteder er i god tilstand skyldes primært, at lokaliteternes beliggenhed giver en vis form for beskyttelse mod adgang og dermed prædation fra rovdyr som fx ræv. Det vurderes, at der ikke er væsentlige aktuelle trusler, som kan forhindre en fortsat yngleforekomst af klyde i natura 2000-området som helhed.

Der er i området kortlagt syv mulige ynglesteder for dværgterne. De seks er i god eller høj tilstand, primært fordi deres beliggenhed giver stor grad af beskyttelse mod forstyrrelser og prædation fra rovdyr som f.eks. ræv. Et levested ved Sanddobberne er kortlagt i moderat tilstand primært pga. en vis grad af menneskelig forstyrrelse af stedet. Bortset fra dette vurderes der ikke at være væsentlige trusler mod dværgternes mulige ynglesteder i området.

I området er der kortlagt fem mulige levesteder for splitterne. To har moderat tilstand, tre har god tilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at områderne er relativt beskyttede mod adgang og dermed prædation fra landlevende rovdyr som fx. ræv. Forstyrrelse fra mennesker og hunde vurderes også at være minimale i disse områder. Omvendt vurderes de to mulige levesteder med moderat tilstand (sydspidsen af Sejerø og Sanddobberne) at være moderat truet af især menneskelig forstyrrelse. Overordnet set vurderes der ikke at være lokale trusler, som forhindrer at området (Sejerø Bugt) kan huse en yngleforekomst af splitterne.

I området er der kortlagt seks mulige levesteder for havterne. Fire har god naturtilstand, to har moderat naturtilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at områderne er relativt beskyttede mod adgang og dermed prædation fra landlevende rovdyr som fx. ræv. Forstyrrelse fra mennesker og hunde vurderes også at være minimale i disse områder. Der vurderes således ikke at være lokale trusler, som kan forhindre fortsat yngleforekomst af havterne i området.

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede og langsigtede mål for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet og for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Arter eller naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus eller fugle med faldende bevaringstrend og som også er truede jf. rødlisten
- Naturtyper, der findes i særlig stor forekomst i Danmark set i forhold til det samlede areal i EU

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er beregnet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er et tilstandsvurderingssystem, skal området bidrage til at gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes og tage udgangspunkt i den bedste faglige viden, hvilket kan være udvalgte strukturparametre, udbredelse m.v.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. For naturtyperne tages der udgangspunkt i en række økologiske forhold, der er med til at definere potentialet for naturtypernes tilstedeværelse. For fuglene tages der udgangspunkt i deres levesteder eller bestandsstørrelse. Samlet set vil der være et større fokus på mere naturlig dynamik og naturlig variation naturtyperne, arterne og fuglene imellem. Se oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder, i bilag 1.

Generelt gælder det, at målsætningerne rækker ud over den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og som desuden afspejler en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne skal tage udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning, hvormed der sikres en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Det gøres bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades. Herunder gælder især, at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, og fugle på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at sikre bestandsstørrelsen på nationalt niveau. Målet er,

- At sikre områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus eller med særlige forekomster. Der er særlig fokus på at sikre og udvikle kvaliteten af strandvolde med flerårige urter (1220), kystkliner (1230), strandenge (1330), grå/grøn klitter (2130), klitlavninger (2190), enebærklitter (2250), tørre kalksandoverdrev (6120), kalkoverdrev (6210), sure overdrev (6230), tidvis våde enge (6410) og rigkær (7230) samt at sikre levesteder for naturtypernes karakteristisk dyre- og planteliv herunder levesteder for kildevældsvindelsnegl, enkelt månerude, klyde, dværgterne og mygblomst. I tilfælde af modsatrettede interesser prioriteres enebærklit (2250) og rigkær (7230) over skovtyper med mindre der er tale om gammel, veludviklet skov. Tilsvarende prioriteres lysåbne, terrestriske naturtyper (bl.a. rigkær (7320), tidvis våd eng (6410) og strandeng (1330)) over kystlagune (1150) i det inddæmmede og delvist afvandede Saltbæk Vig.
- At sikre, at der i flere områder findes store, sammenhængende naturarealer med dominans af en eller flere af naturtyperne rigkær (7230), tidvis våd eng (6410), strandeng (1330), tørt kalksandoverdrev (6120), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), grå/grøn klit (2130), klitlavning (2190) eller klithede (2140) og som er præget af ekstensiv afgræsning uden brug af gødning og sprøjtemidler og med stor rigdom af dyr og planter, som er tilpasset disse naturtyper.
- At områdets marine del herunder særligt sandbanker (1110), vadeflade (1140), laguner (1150), bugter og vige (1160) og rev (1170) udvikles og fastholdes som tilstrækkeligt uforstyrrede områder med god vandkvalitet og en karakteristisk fauna og bundvegetation, hvilket bidrager til områdets kvalitet som raste- og fødesøgningsområde for betydelige bestande af havdykænder (sortand, fløjlsand, ederfugl, bjergand), gråstrubet lappedykker, grågås, sædgås og klyde.
- At der findes tilstrækkeligt med egnede levesteder for områdets ynglefugle herunder særligt områdets klyder og marine terner (dværgterne, havterne, splitterne).
- At området huser i sammenhæng med tilstødende forekomster på Sjælland en levedygtig bestand af odder og huser flere levedygtige bestande af klokkefrø.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget.
- Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

I området skal der være mulighed for en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. I forbindelse med forvaltningen skal der tages hensyn til, om naturtyper, arter eller fugle på udpegningsgrundlaget kan være følsomme over for en sådan forvaltning, eksempelvis de som er nævnt under de overordnede målsætninger.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. Se bilag 1 for oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder.

Generelt

- Den samlede forekomst af naturtyper, arter- og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Terrestrisk habitatnatur

Der er kortlagt ca. 1656 ha terrestriske habitatnaturtyper i området. Heraf er ca. 371 ha kategoriseret som naturtyper knyttet til overvejende vådbund, ca. 297 ha som naturtyper knyttet til overvejende tørbund, ca. 500 ha som naturtyper knyttet til flyvesand og ca. 488 ha som salttolerante naturtyper.

- For naturtyper med et tilstandsvurderingssystem skal der fortsat være mindst 309 ha vådbunds naturtyper, mindst 201 ha tørbunds naturtyper, mindst 415 ha naturtyper knyttet til flyvesand og mindst 391 ha salttolerante naturtyper i tilstandsklasse I-II. Naturtyper i klasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det betyder, at det samlede areal skal være mindst 38 ha. For de skovbevoksede naturtyper, skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende. Skovnaturtyper sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.

Arter

- For arter med et tilstandsvurderingssystem er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levesteder i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For arter uden et tilstandsvurderingssystem er målet, at bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Levestedernes tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) og det samlede areal skal være stabilt eller i fremgang.

Ynglefugle

- Tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder må ikke være i tilbagegang, og mindst 75 % af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II.
- For mose- og rørskovsfugle er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levestederne i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I eller II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem er målet, at de skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. Levestedernes samlede areal og tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) skal være stabil eller i fremgang.

Trækfugle

- For trækfugle, der kan optræde med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, skal deres raste- og overnatningsområder sikres eller være i fremgang, således at området også fremadrettet kan huse en bestand af national eller international betydning.
- For trækfugle, som ikke optræder med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, er målet, at deres fælde-, raste- og overnatningsområder skal sikres eller være i fremgang.

Søer under 5 ha

- For søer under 5 ha i tilstandsklasse I-II er målet, at tilstanden skal være stabil eller i fremgang. Søer under 5 ha i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Marine- og ferskvandsnaturtyper (undtagen søer under 5 ha)

- For søer over 5 ha, vandløb og marine naturtyper henvises til målsætningerne i vandområdeplanerne.
- For de marine naturtyper skal tilstand og areal være stabile eller i fremgang og bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype eller art på udpegningsgrundlaget eller en målsætning om sikring af den nationale bestand af en fugl på udpegningsgrundlaget kan indebære en lokal nedprioritering af en anden naturtype, fugl eller art på udpegningsgrundlaget, og det er derfor nødvendigt at foretage et valg.

Øgning af arealet med rigkær (7230) vil kunne betyde en indskrænkning af arealet med habitatnaturtypen elle- og askeskov (91E0). Hensynet til at genskabe større sammenhængende arealer af rigkær (7230) prioriteres, hvor der er tale om ung elle- og askeskov (91E0), som enten er plantet eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåben natur. Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskov (91E0) ønskes derimod bevaret. Rydning af elle- og askeskov (91E0) i forbindelse med genskabelse af rigkær kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Enebærklit (2250) er på lang sigt en driftsbetinget naturtype som normalt, vil udvikles i retning mod stadig tættere enebevoksninger og skov - typisk skovklit (2180). I denne proces prioriteres opretholdelse af enebærklit (2250) over skovklit (2180).

Der er modstridende interesser mellem på den ene side at opretholde den nuværende delvise afvanding af Saltbæk Vig og herved bevare de terrestriske naturtyper, som er opstået på de tørlagte arealer og på den anden side at retablere vigens naturlige hydrologi og genskabe vigens oprindelige areal og saltholdighed. Saltbæk Vig er i sin nuværende form et resultat af en inddæmning og delvis afvanding fra slutningen af 1800-tallet. I dag og de seneste mange år er vandstanden i vigen holdt på ca. 1,2 meter under havniveau. Dette niveau opretholdes om vinteren ved aktivt at pumpe vand ud. Om sommeren er pumpning ikke nødvendig, idet fordampningen modsvarer indsvingningen.

En retablering af den oprindelige vig (lagune, 1150) ved at slukke pumpen og fjerne digerne vil næsten helt udslette det nuværende udpegningsgrundlag. Dertil kommer en negativ påvirkning af betydelige terrestriske naturtyper i den vestlige del af det tilstødende NATURA 2000-område, "Åmose, Skarresø og Bregninge Å" (N156).

På grund af de meget store naturværdier som knytter sig til lavbundsarealerne omkring Saltbæk Vig og pga. den relativt lille og noget usikre forbedring en "genopretning" af vigen vil have på fuglene, prioriteres en bevarelse af de eksisterende, terrestriske naturkvaliteter omkring Saltbæk Vig højere end en "geologisk" retablering af vigen. Dette indebærer, at den hidtidige pumpe-praksis vil skulle opretholdes.

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitatdirektivets krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, og fuglebeskyttelsesdirektivets tilsvarende krav om at sikre den nationale bestand af de fugle, som er omfattet af direktivet, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever disse EU-direktivkrav, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i tredje planperiode sigter på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer. En del af prioriteringen fra anden planperiode videreføres. Der skal således i tredje planperiode fortsat være fokus på indsats for særligt truede fugle og arter, bekæmpelse af invasive arter, fortsættelse af arbejdet med at gennemføre og afsøge behov for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og gennemføre fiskeriregulering, samt fortsættelse af indsatsen for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer og skovarealer. Der bør løbende være opmærksomhed på den naturlige synergi, og at indsats for naturtyper ofte også gavner fugle og arter koblede til pågældende naturtyper.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer. Således beskriver retningslinjerne ikke metoden eller placering af enkelte projekter. Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Indsats til bedring af vandkvaliteten gennemføres som led i vandplanlægningen og havstrategidirektivet, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og dette er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder, og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

4.1 Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter.
4. For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlag, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
5. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
6. Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.
7. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
8. Der fokuseres på en opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark, og på om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr samt på at fortsætte arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder.
9. Opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende kløpning i Natura 2000-områder.
10. Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle.

4.2 Områdespecifikke retningslinjer

1. Tilstanden af levestederne for Havterne og Klyde sikres eller forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for Splitterne og Dværgterne.
2. Tilstanden af levesteder for Enkelt Månerude sikres eller forbedres i overensstemmelse med arternes krav til disse.
3. Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsJORDE, der kan bidrage til sammenhængende arealer, øget biologisk robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen vil ligeledes kunne gavne bl.a. Stavsild, Stor vandsalamander, Odder, Skævvindelsnegl, Sumpvindelsnegl, Klokkefrø, Klyde T, Grågå T, Sædgå T, Rørdrum Y, Klyde Y og Rørhøg Y. Udtagningen vil også kunne bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og til at opnå et renere vandmiljø.
4. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.
5. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 67 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning.
6. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.
7. Den nødvendige fiskeriregulering færdiggøres på stenrev og boblerev.

4.3 Relation til vandområdeplaner

Dette Natura 2000-område ligger inden for vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-baltiske region.

Vandområdeplanernes indsats for at opnå god økologisk tilstand bidrager til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper ved at tilvejebringe forbedringer i vandløb, søer og kystvande i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen. Vandområdeplanerne for 2021-2027 kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Vandområdeplanernes indsatser bidrager både med foranstaltninger til at undgå yderligere forringelser og med foranstaltninger til genopretning af bevaringsstatus. Indsatserne kan eksempelvis være reduktion af kvælstof- og fosforbelastningen til søer, reduktion af tilledningen af organisk stof til vandløb samt reduktion af kvælstofbelastningen til marine vandområder. Hertil kommer fx genslyngning af vandløb og fjernelse af spærringer. De konkrete indsatser for planperioden 2022-2027 er beskrevet i de nye vandområdeplaner og fremgår af indsatsbekendtgørelsen. Indsatserne vil også blive præsenteret i MiljøGIS for vandområdeplanerne på [Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger

Nedenstående tabeller angiver hvordan naturtyper, arter og fugle er grupperet i dette Natura 2000-område, og som der refereres til i de konkrete målsætninger. På Miljøstyrelsens Natura 2000-hjemmeside kan man se det samlede overblik over alle naturtyper, fugle og arter, der er kobled til de enkelte grupper. For tabeller med naturtyper angiver *, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Grupperinger af terrestrisk habitatnatur	Tilstandsvurderingssystem	Naturtype navn	Naturtype nr.
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Enebærklit*	2250
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Forklit	2110
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Grå/grøn klit*	2130
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Hvid klit	2120
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Klithede*	2140
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Klitlavning	2190
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Enårig strandengsvegetation	1310
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandeng	1330
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandvold med enårige planter	1210
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandvold med flerårige planter	1220
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Græs-indlandsklit	2330
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kalkoverdrev*	6210
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kystklint/klippe	1230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Surt overdrev*	6230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tør hede	4030
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tørt kalksandsoverdrev*	6120
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på mor	9110
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på muld	9130
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Stilkege-krat	9190
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Hængesæk	7140
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kildevæld*	7220
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Rigkær	7230
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tidvis våd eng	6410
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tørvelavning	7150
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Ege-blandskov	9160
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Elle- og askeskov*	91E0
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Skovbevokset tørvemose*	91D0

Grupperinger af habitatarter	Arts navn	Arts nr.
Arter med tilstandsvurderingssystem	Klokkefrø	1188
Arter med tilstandsvurderingssystem	Stor vandsalamander	1166

Arter uden tilstandsvurderingssystem	Enkelt månerude	1419
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Kildevældsvindelsnegl	1013
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Mygblomst	1903
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Odder	1355
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Skæv vindelsnegl	1014
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Stavsild	1103
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Sumpvindelsnegl	1016

Grupperinger af ynglefugle	Fugle navn	Fugle nr.
Kolonirugende fugle	Dværgterne	A885
Kolonirugende fugle	Havterne	A194
Kolonirugende fugle	Klyde	A132
Kolonirugende fugle	Splitterne	A863
Mose- og rørskovfugle	Rørdrum	A021
Mose- og rørskovfugle	Rørhøg	A081
Ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem	Havørn	A075
Ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem	Rødrygget tornskade	A338

Grupperinger af trækfugle	Fugle navn	Fugle nr.
Trækfugle, ikke national/international betydende forekomst	Grågås	A043
Trækfugle, international betydende forekomst	Edderfugl	A063
Trækfugle, international betydende forekomst	Gråstrubet lappedykker	A006
Trækfugle, international betydende forekomst	Sædgås	A039
Trækfugle, national betydende forekomst	Bjergand	A062
Trækfugle, national betydende forekomst	Fløjlsand	A066
Trækfugle, national betydende forekomst	Klyde	A132
Trækfugle, national betydende forekomst	Sortand	A900

Grupperinger af søer under 5 ha	Naturtype navn	Naturtype nr.
Søer under 5 ha	Kransnålalge-sø	3140
Søer under 5 ha	Næringsrig sø	3150
Søer under 5 ha	Søbred med småarter	3130

Grupperinger af marine og ferskvandsnaturtyper	Naturtype navn	Naturtype nr.
Marin naturtype	Bugt	1160
Marin naturtype	Lagune*	1150
Marin naturtype	Rev	1170
Marin naturtype	Sandbanke	1110
Marin naturtype	Vadeflade	1140
Søer over 5 ha	Næringsrig sø	3150
Vandløb	Vandløb	3260

Resume

Natura 2000-plan for Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesebjerg og Bollinge Bakke (nr. 154). Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for områdets udpegede arter, fugle og naturtyper og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Områdets udpegede arter, fugle og naturtyper beskrives og der fastlægges målsætninger og indsatser.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk